بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2020/HC-A/39
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: [ނަމާއި އެޑްރެސް އުނިކުރެވިފައި]
- އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް: އަޙްމަދު ސިރާޖް، ހ. ސަންގުލަބުލަބުގެ / މާލެ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ދަރިފުޅު ހޯދުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ
އިސްފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު

ނިމުނު ތާރީޚު: 09 ޖުމާދަލްއޫލާ 1443 / 13 ޑިސެންބަރު 2021

ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު:

12 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1441

06 ފެބްރުއަރީ 2020

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 198/G2C/2018
- **ނިންމި ކޯޓު:** ގާފުއަލިފު ދެއްވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ދަރިފުޅު ހޯދުން
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 07 އޮކްޓޫބަރު 2018
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 02 ޑިސެންބަރު 2019

ނޯޓް- ދަރިފުޅު ހޯދުން- ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 44، 40، 47 އަދި 49 ވަނަ މާއްދާ އާއިލާއާބެހޭ ގަވާއިދު- ޙަޟާނަތު – ކުއްޖެއްގެ ޤާނޫނީ ބަލަދުވެރިޔާ- ކުއްޖެއްގެ ޤާނޫނީ ބަލަދުވެރިކަން ކުއްޖެއްގެ އިޚްތިޔާރު ދޫކުރުމުގައި ރިޢާޔަތް ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން.

- ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާގެ ރައުޔު (މި ރައުޔަށް އިސްފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު އާއި ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު ތާއީދުކުރައްވާފައެވެ.)

ތަޢާރުފު

1. މިއީ، ފާދިއްޕޮޅު ނައިފަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 198/G2C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމާފައިވާ ޙުކުމާ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ޙުކުމް ކުރެވިފައިވާ ކަމަށް ބުނެ، އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި [ކުއްޖާގެ ނަމާއި އެޑްރެސް އަދި ދ.ރ. އައިޑީކާޑު ނަންބަރު އުނިކޮށްފައި] ގެ ފަރާތުން ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ޝަރީޢަތުގެ ދާއިރާގައި އިސްތިއުނާފުގެ ހުށަހެޅުމާއި ގުޅިގެން ރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ނަޒަރުސާނީ ކުރެވުނު މައްސަލައެވެ. މި އިސްތިއުނާފާއި ގުޅިގެން ހައިކޯޓުގައި ހާޒިރުވި، ދ.ރ. އައިޑީކާޑު ނަންބަރު A009971 އެވެ.

ކޭސް ހިސްޓަރީ

2. [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ އުފަންދަރިއެއްކަމުގައިވާ [ކުއްޖާގެ ނަމާއި އެޑްރެސް އަދި ދ.ރ. އައިޑީކާޑު ނަންބަރު އުނިކޮށްފައި] އުފަން ތާރީޚު: 04 މޭ 2004) އުފަންވިއްސެވީ ބަލިވެފައި [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]އެވެ.

3. ނަމަވެސް މި ކުއްޖާއަށް އެއް އަހަރުގައި (25 ޑިސެމްބަރު 2005 ގައި) [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް] ކުރި ކައިވެނިކަށް ތިބެން ދަރިފުޅު ވިހެއްވުމުގެ ތެރޭގައި، ވީއިރު އެ ދަރިފުޅުގެ އަށް ބަލަހައްޓަން ދިޔުމުގެ ސަބަބުން އެ ދަރިފުޅަށް ފަރުވާ ކުރުމަށް ކުރިމަތިވި ތަކުލީފުތަކާ ހުރެ، ވީއިރު ގަދަފަތިނުވެ އަދި ޅ. މާފިލާފުށިގައި ދިރިއުޅުއްވަނިކޮށް އަންހެނަކު ސަލާމް (މި ކުއްޖާގެ ސަބަބު އަދި ފާޠިމާ ނިޔަލަ އާއި ގުޅިގެންވެސް އަހުލުވެރި ބޭފުޅެއް ނިކުން)ގެން ބަލަހައްޓަން އަދިވެސް ސަލާމާ [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]މި ކުއްޖާ ހަވާލުކުރިއެވެ. އެކަމަކުވެސް [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް] ވިސްނައި ގަދަކުރަމުންދިޔަ ކުއްޖާ ގާތުގައި އަބަދު ސަލާމް، އެކަމާ އާއިލާއާއެކު ޅ.މާފިލާފުށިން، ރ.ގަމުން ދިރިއުޅެން ބަދަލުކުރަން ނިންމިއެވެ. އެކަން އެނގުމުން އަބަދު ސަލާމް، ރ.ގަމަށް ބަދަލު ވާނަމަ ކުއްޖާ ހަވާލުކުރިހިނދުން އަބަދު ސަލާމަށް އެނގިކަމުން

[އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް] ބުނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ގާތްގަނޑަކަށް 2006 ވަނަ އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަޙްމަދު ސިރާޖްގެ ޢާއިލާ ލ. ގަމަށް ބަދަލުވި އިރު ކުއްޖާ [illegible] އަޙްމަދު ސިރާޖް ކުއްޖާ ލ. ގަމަށް ގެންދިޔައެވެ.

4. އަޙްމަދު ސިރާޖް ކުއްޖާ ބަލަން [illegible] އަޙްމަދު ސިރާޖްގެ [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] އަޙްމަދު ސިރާޖްއާ [illegible] [illegible] މި ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible].

5. [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް] ބުނެފައިވަނީ، ލ. ގަމަށް މި ކުއްޖާ ގެންދިޔުމުން ކުއްޖާއާ ބައްދަލުކުރުމަށް އަޙްމަދު ސިރާޖް އެއްވެސް ފުރުޞަތެއް ނުދޭކަމަށެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] 2017 ވަނަ އަހަރު [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް މައްސަލައެއް[1] ހުށަހެޅި ނަމަވެސް އެމައްސަލާގައި [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]އަރިހުން [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 27 ޖޫން 2018 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] 07 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގައި [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ [illegible].

6. އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 198/G2C/2018 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް] [illegible] މައްސަލައެވެ.

[illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން [illegible] [illegible]

7. 07 އޮކްޓޫބަރު 2018 ގައި [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް] ހުށަހެޅި [illegible] [illegible] 04 މޭ 2004 ގައި [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް] އާއި [illegible] [illegible] [illegible]

---

[1] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 360/G2C/2017 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 13 [illegible] 2018 ގައި [illegible] [illegible].

[ކުއްޖާގެ ނަން އުނިކޮށްފައި]ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ގޮތުން އެއްވެސް ގުޅުމެއްނެތް ފަރާތެއް ކަމުގައިވާ [illegible] [illegible]، [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 40 ވަނަ މާއްދާ އާ ޚިލާފަށް، ޤާނޫނީ އަދި ޝަރުޢީ އެއްވެސް [illegible] [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ އަތުން ގެންގޮސް ކުއްޖާ [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް] އާ ވަކިކޮށް [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]އަށް އެކުއްޖާގެ [illegible] ބައްދަލު [illegible] [illegible]، [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ [illegible] އެ ދަރިފުޅު [illegible] ވަކިން [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]އާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

8. އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 40 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ށ) ގައި [illegible].

9. އެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރި ކަންތައްތަކުގެ [illegible] އެ ހުކުމުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ؛

9.1. ކުއްޖާގެ އުމުރުން 01 (އެކެއް) އަހަރުގައި [illegible] [illegible] ވަގުތީ ގޮތުން [illegible] [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ [illegible] [illegible] [illegible]؛

9.2. މި ކުއްޖާގެ އުމުރުން 14 (ސާދަ) އަހަރުގައި މަންމަގެ ބެލުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާ މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ އުމުރުން [illegible] 1 (އެކެއް) އަހަރުން [illegible] ކުއްޖާގެ އުމުރުން 14(ސާދަ) [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

9.3. ކުއްޖާއަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] 76 ވަނަ މާއްދާގައި ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ކުއްޖާއަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

9.4. [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 77ވަނަ މާއްދާގައި [illegible]؛

9.5. ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000 (އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 40 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި ކުއްޖެއްގެ ޙަޟާނަތު ޙަވާލުކުރުން އެންމެ އިސްކަންދެވޭނީ އެކުއްޖެއްގެ މަންމަ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ކުއްޖާގެ ޙަޟާނަތު ޙަވާލުކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންވާނީ ކުއްޖާގެ މަންމައަށްފަހު ބައްޕަ އެންމެ ތަރުތީބު ގާތްކަމުން ބަޔާންކޮށްފައިވާތީއެވެ؛

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ހުކުމުގެ ނުކުތާތައް

10. ހުޅުމާލޭ ސަރަޙައްދު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 198/G2C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިޔާކުރައްވާ ޤާޟީ ސަބަބުގައި އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ޙުކުމްކުރައްވާފައިވާ ކަމަށް އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކުރިމަތިލާ ފަރާތުން އެދި [ނަން އެނގިނުވިޔަ]ގެ ފަރާތުން އަންނަނިވި 02 (ދޭއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އެ ނުކުތާތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ރިޕޯޓްތަކާއި ހައިކޯޓުގެ ސަޕޯޓުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ؛

10.1. ހުޅުމާލޭ ސަރަޙައްދު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 198/G2C/2018 ޤަޟިއްޔާ ނިންމުމުގައި ދަރިފުޅުގެ މަންމަ ގާތުން ދަރިފުޅު ދުރުން ދަރިފުޅުގެ އިސްތިޤްރާރު ދެކެވިފައިވާ، އެ ދަރިފުޅަކީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ކުޑަކުއްޖެއްގެ ގޮތުގައި ހިމާޔަތްކުރަން ޖަވާބުދާރީވާނީ ނުވައި އަދި ދަރިފުޅު ހުރި މަޙައްލާގައި ސަރުކާރު އަދި ޤާނޫނީގޮތުން އެ ދަރިފުޅު ނިސްބަތްވާ މަޙައްލާއްގައި ނުވާކަމުގެ މައްސަލަ ޖަވާބުދާރީވާގޮތަށް ނުވައިކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

10.2. އިސްތިއުނާފުކުރާ މި ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓަކުން ބަޔާންކޮށް ޕްރޮސީޖަރ މަޤްޞަދު ހާސިލުނުވާކަން ނުވާއިރު، އަދި ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަން އަންނަނީ ކުއްޖާގެ ސަޕޯޓު އަދި ޤާނޫނީ ޑިޕާޓްމެންޓް ބަލަން ނުވާއިރު، މަޤްޞަދު ނިންމުމުގައި އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 40ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) އަށް ރިޢާޔަތްކުރަން، ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތު މަޤްޞަދު ނިންމާފައިވަނީ ތަރުތީބުން ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

ދަޢުވާގައި އެދިފައިވަނީ ކުއްޖާގެ ޙަޟާނަތު ހޯދުމަށް ނޫންކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާ

11. [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރަނީ މި މައްސަލައިގައި އެދިފައިވަނީ ކުއްޖާގެ ޙަޟާނަތު ހޯދުމަށް ނޫން ކަމުގައެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާއަކީ [illegible] [illegible] 18 އަހަރު ނުވާ އަންހެން ކުއްޖަކު (ދަޢުވާ ހުށަހެޅި އިރު އެކުއްޖާގެ ޢުމުރަކީ 14 އަހަރު) ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ [illegible] ބެލެނިވެރިޔަކަށް ނުވާ ފަރާތެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރުމުން އެ ކުއްޖާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައެކެވެ.

12. އެހެންކަމުން، ހުށަހެޅިފައިވާ ދަޢުވާއަށް ބަލާއިރު [illegible]، ކުއްޖާގެ ޙަޟާނަތު ހޯދުމުގެ މައްސަލައެއް ނޫންކަން އެނގެއެވެ.

13. މި މައްސަލައިގައި ކުއްޖާ މަންމަގެ ގާތަށް ދިއުން ކުއްޖާގެ [illegible] މައްޗަށް މި ޤަޟިއްޔާގައި [illegible]، [illegible] [illegible] ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ[2] 40ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކުއްޖާގެ ޙަޟާނަތު [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތަށް [illegible] އެންމެ ރަނގަޅު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

14. މި އިސްތިއުނާފުގައި [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ މައިގަނޑު ނުކުތާއަކީ [illegible] [illegible] 18 އަހަރު ނުވާ އަންހެން ކުއްޖާ (މި ދަޢުވާ ހުށަހެޅި އިރު 14 އަހަރު) [illegible] ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ [illegible] ބެލެނިވެރިޔަކަށް ނުވާ ފަރާތެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި [illegible]، [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި [illegible] މަންމަ ގާތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫންކަމަށް ބުނެ ނުކުތާއެވެ. [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ބުނަނީ [illegible] [illegible] މަޞްލަޙަތަށް ކަންކަން [illegible] [illegible] ނޫންކަމުގައެވެ.

---

[2] ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2000

15. އެހެންކަމުން މިމައްސަލައިގައި ހައިކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަމަކީ މި ކުއްޖާ ހުންނާނެ ތަނެއް ކަނޑައެޅުމުގައި ކުއްޖާގެ އިޚްތިޔާރަށް ފުރުޞަތުދީ ބަލާއިރު ގޮތް ބަލަންޖެހެއެވެ.

ކުއްޖާ ހުންނާނެ ތަން އަމިއްލައަށް އިޚްތިޔާރުކުރުން

16. [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ ވަކީލުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ކުޑަކުދިންނަކީ އަމިއްލަ މަސްލަހަތުން ކަންކަން ނިންމާނެ ބައެއް ނޫންކަމުގައެވެ. އެހެންކަމުން މި ނުކުތާއަށް ޖަވާބު ދިނުމަށްޓަކައި ޤާނޫނީ އަދި ޝަރުޢީ ހަވާލާތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ކުއްޖާ އިޚްތިޔާރުކުރާ މިންވަރާއި، ދިރިއުޅުމުގެ ހައްޤު ކުއްޖާއަށް ވިސްނުން ކަށަވަރުކޮށްދިނުމުގައި ބަލަންޖެހެއެވެ.

17. ކުޑަކުދިންނަކީ އެހެންމީހުންގެ އަޅާލުމަށް ބޭނުންތެރިވާ އަދި އެކުދިން ރައްކާތެރިކޮށްދީ، އެކުދިންގެ ބޭނުންތައް ފުއްދައިދީ، އެކުދިންގެ އެންމެހައި ކަންތައްތައް ކުރުމުގައި ލާޒިމުވާ ހުންނާނެ މީހަކު ބޭނުންވާނެ ބައެކެވެ. އެގޮތުން އަމިއްލައަށް ކުއްޖާގެ ކަންކަން ކުރެވޭ އުމުރަށް ދިޔުމުން ނުވަތަ ވަކި އުމުރަކަށް ދިޔުމުން ކުއްޖާ ދިރިއުޅޭނެ ފަރާތެއް އިޚްތިޔާރު ކުރުމުގެ ހައްޤު ކުއްޖާ އަށްވެއެވެ.

18. ކުއްޖާގެ އުމުރުން ހަތް އަހަރު ފުރި ތަމްޔީޒު (ހެޔޮނުބައި ވަކިކޮށް ދެނެގަންނަން އެނގޭ ވަރުވުމުން) އުމުރަށް ދިޔުމުން އެކުދިން އުޅޭނީ މަންމައާއި އެކުގައިތޯ ނުވަތަ ބައްޕައާއި އެކުގައިތޯ ބެލުމަށް އިޚްތިޔާރު ދީ އެކުދިން އިޚްތިޔާރު ކުރި މީހަކާ ކުއްޖާ އުޅުމުގެ ހައްޤު އެކުދިންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. މިކަން ކަނޑައެޅިފައިވާކަން ޘާބިތުވެއެވެ. رسول الله صلى الله عليه وسلمގެ ސުންނަތުން މިކަން ޘާބިތުވެއެވެ. މިކަމުގެ ދަލީލަކީ، މާތް الله ރުއްސުންވެވޮޑިގެންވާ އަބޫ ހުރައިރާގެ ފަރާތުން ތިރްމިޛީ ރިވާކުރައްވާފައިވެއެވެ. "خيّرَ النبيُّ صلّى اللهُ عليهِ وسلم غلامًا بينَ أبيهِ وأمِّهِ"[3] މާނައީ: "ސަލާމާއިބަރަކާތްލެއްވޭ ނަބިއްޔާ، ކުޑަކުއްޖަކު، އޭނާގެ ބައްޕައާއި މަންމައާއި، ދެމެދުންކަމުން އޭނާ ބޭނުން މީހަކު އިޚްތިޔާރު ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދެއްވިއެވެ." އަދި އެހެން ހަދީޘްގައި

---

[3] الترمذي، جامع الترمذي، كتاب الأحكام عن رسول الله صلى الله عليه وسلم، باب ما جاء في تخيير الغلام بين أبويه إذا افترقا، رقم الحديث: 1357، صححه الألباني

ވެއްޖެ. އަންހެނަކު رسول الله صلى الله عليه وسلم އަރިހުގައި ދަންނަވައިފިއެވެ. އޭ ރަސޫލުالله ގޮވާނޭވޭ! ހަމަކަށަވަރުން އަޅުގަނޑުގެ ފިރިމީހާ ބޭނުންވަނީ، އަޅުގަނޑުގެ [illegible] [illegible] މިހިރަ ފިރިހެން ދަރިފުޅު ގެންދާށެވެ. ހަމަކަށަވަރުން، މި ދަރިފުޅަކީ، ވަރަށް ދުރުގައިހުންނަ "ބިއުރު އަބީ ޢިނަބާ" (بئر أبي عنبة) [illegible] ވަޅުން، އަޅުގަނޑަށް ފެން ގެނެސްދީ، އަދި [illegible]، އަޅުގަނޑަށް [illegible] ކުއްޖާއެވެ. ދެންފަހެ، رسول الله صلى الله عليه وسلم ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "اسْتَهِمَا عَلَيْهِ" މާނައީ: "ތިޔަ ދެމީހުން، ގުރުއަތުލައިގެން، ކުއްޖާގެ ކަންތައް ހަމަޖައްސާށެވެ!" އޭރުން އެ ކުއްޖާގެ ބައްޕަ رسول الله صلى الله عليه وسلم އަށް ދަންނަވައިފިއެވެ. އެ ކުއްޖާއަކީ، އަޅުގަނޑުގެ އުފަންދަރިއެކެވެ. އެކުއްޖާ [illegible]، އަޅުގަނޑާ [illegible] ކާކުތޯއެވެ؟ އޭރުން ސުލްޠާނުލްއަންބިޔާ ރަސޫލާ، އެކުއްޖާއާ މުޚާޠަބުކުރައްވައި ޙަދީޘްކުރެއްވިއެވެ. "هَذَا أَبُوكَ، وَهَذِهِ أُمُّكَ، فَخُذْ بِيَدِ أَيِّهِمَا شِئْتَ" މާނައީ: "މިއީ ތިޔަ ދަރިފުޅުގެ ބައްޕައެވެ. މިއީ ތިޔަ ދަރިފުޅުގެ މަންމައެވެ. ފަހެ، އެ ދެމީހުންކުރެ ތިޔަ ދަރިފުޅު ބޭނުން މީހެއްގެ އަތުގައި ހިފާށެވެ!"[4] ދެންފަހެ،އެ ދަރިފުޅު އޭނާގެ މަންމަގެ އަތުގައި ހިފިއެވެ. އަދި އެ އަންހެނާ އޭނާގެ ދަރިފުޅު ގޮވައިގެން ހިނގައްޖެއެވެ.

19. މި ކަމާގުޅޭ ޤާނޫނު [illegible] [illegible] ގޮތުން ކުދިންގެ ޙަޟާނަތުގެ ޙައްޤު ނިމުމުން، ނުވަތަ ޙަޟާނަތުގެ އުމުރު[5] ހަމަވުމުން [illegible] އޭނާ [illegible] އަމިއްލަ ނިންމާނަމަ، އެކުއްޖަކީ މައިންބަފައިން ކުރެ އެކުއްޖަކު އިޚްތިޔާރު ކުރާ މީހަކާއެކު، ދިރިއުޅުމުގެ ޙައްޤު އެކުއްޖަކަށް ލިބިގެންވާކަން އާއިލާގެ ޤާނޫނުގެ 44ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ. އެ މާއްދާގައި ކުއްޖަކަށް އިޚްތިޔާރު ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދެވިފައިވަނީ ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިން ވަކިވެއްޖެނަމައެވެ.

---

[4] أبو داود، سنن أبي داود، كتاب الطلاق، باب من أحق بالولد، رقم الحديث: 1277، صححه الألباني

[5] ޙަޟާނަތުގެ އުމުރަކީ ކުއްޖާގެ އުމުރުން ހިޖުރީ ގޮތުން ހަތްއަހަރު [illegible] އާއިލާގެ ޤާނޫނުގެ 44ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނެފައެވެ.

20. އެހެންކަމުން، ކުއްޖާއަށް ކުއްޖާ ދިރިއުޅޭނީ ކޮންފަރާތަކާއިކަމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި އުސޫލުގެ ގޮތުން ކުއްޖާއަށް އިޚްތިޔާރު ދޫކޮށްލުމުގެ އެކަމާ މައިންބަފައިންގެ ތެރެއިން ހަމަތަކެއް އިޚްތިޔާރު ކުރުމަށްކަން އެނގެއެވެ.

21. ޖިންސުވެސް ބަލަހެއްޓުމާއި ހިމާޔަތްކުރުމުގައިވެސް ކުއްޖާގެ ގޮތް ނިސްބަތުން ބަލަހައްޓާ އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ބުނެއެވެ. އަދި ކުއްޖާގެ ޤާނޫނީ ބަލަދުވެރިޔާއަކީ ޤާޟީން ޢައްޔަން ކުރާ ބަލަދުވެރިޔެކެވެ.[6] އެގޮތުން ޤާނޫނީ ބަލަދުވެރިޔާއަށް ކަނޑައެޅުމުގައި ކުއްޖާއަށް ކުއްޖާގެ ކަންތައްތަކުގައި ހުރި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ނިންމާ ވަގުތު ކުއްޖަކަށް ވާނަމަ އެކުއްޖާ އެދޭ ހަރަކާތެއް ކުއްޖާގެ ބަލަދުވެރިޔަކަށް ހަވާލުކުރުމުގައި އިސްކަންދީގެން ވާނުކަމަށް އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 76ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނެއެވެ.

ކުއްޖާގެ ބަލަދުވެރިޔާ

22. ކުއްޖާގެ އެންމެ އިސް ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔާ،[7] ކުއްޖާގެ ބައްޕައެވެ. މި މަޤްޞަދުގައި ބައްޕައަކީ ކުއްޖާއާ ޝަރުޢީ ގޮތުން ބައްޕައަށް ނަސަބު ކުއްޖެކެވެ. ކުއްޖާގެ އެންމެ އިސް ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔާ ނުވަތަ ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިންގެ ތެރެއިން ދިރިހުރިކަމަށްވެސް ނުވާ ބަލަދުވެރިޔަކާ ކުއްޖާގެ ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔަކު ޢައްޔަން ކުރުމީ ޤާޟީން ކަމަށް އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު[8] ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި ޤާޟީއަކު ކަންތައްތަކުން ކުއްޖާގެ އާއިލީ ގޮތުން ގެނެސް އެކު ހިމާޔަތްކުރުން ޤާނޫނުގައި ތަފްޞީލުކޮށްފައި ނުވެއެވެ. ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ 4 ސަބަބެކެވެ. އަދި، މުސްލިމަކު ކަމުގައިވުމާއި، ބާލިޣުވެފައިވުމާއި، ބުއްދި ހަމައަށް ހުރުމާއި އަމާނާތްތެރިކަމާ ކަމުގައިވުން ކަމަށް އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 49ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެއެވެ.

23. އެގޮތުން، ކުއްޖާގެ ޤާނޫނީ ބަލަދުވެރިޔަކު ކަނޑައެޅުމުގައި ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް ދިރާސާކުރުމުގެ ގޮތުން ދިރާސާކުރުމުގައި ކަންތައްތައް އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގައި[9] ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް ކުއްޖާގެ ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔާއާ

---

[6] އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގައި "ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔަކާ ނުހުރެއް މިގޮތުގައިވެސް ޤަރާރު ޤާނޫނީ ބަލަދުވެރިޔާއަކީ ޤާޟީން ޢައްޔަން ކުރާ ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް ދިރާސާ ކުރުމުން"

[7] ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިންނަކީ، ނަސަބުގެ ގޮތުން ކުއްޖާއާއި ގާތް ބަލަދުވެރިންނެވެ. ޝަރުޢީ ބަލަދުވެރިޔާ ކުއްޖާގެ ބަލަދުވެރިކަން ނަގާފައި ހުރުމެކެވެ.

[8] ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާ

[9] އާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނު 76

ނެތް ޙާލަތެއްގައި ކުއްޖާގެ ޤާނޫނީ ބަލަދުވެރިޔަކަށް ކުއްޖާގެ މަންމަ ބައްޕަ ކުރެވިދާނެ ކަމަށް އެ ގަވާއިދުގެ 77ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެއެވެ.

24. މި މައްސަލައަށް ބަލާއިރު އަހްމަދު ސިޔާމާއި މި ކުއްޖާއާ ދެމެދު ގުޅުމެއް ނުވަތަ އާއިލީ ގުޅުންހުރިކަމެއް ގުޅުމެއް އޮތް ފާހަގަވެފައި ނޫނެވެ. އަދި މި ކުއްޖާ އުމުރުން 1 (އެކެއް) އަހަރުއަސްތާނުން ފެށިގެން ބަލަހައްޓަމުންދަނީ އަޙްމަދު ސިޔާމާއި އޭނާގެ އަނބިކަނބަލުން ކަމަށް ވިސްނާފައިވާ އާއިލާއެއްގެ ޤާނޫނީގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ނޫނެވެ. ޤާނޫނީ ބަލަދުވެރިޔަކަށް އަޙްމަދު ސިޔާމާ ހަވާލުކުރެވިފައި ނުވެއެވެ. އަދި އެގޮތަށް ދަރިފުޅާއި އަޙްމަދު ސިޔާމުގެ ގުޅުން ކަށަވަރުކޮށްދޭނެ އެއްވެސް ނުވެއެވެ.

ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް އިސްކަންދިނުން

25. ކުޑަކުދިން ބެލެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާއަކީ ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިންގެ އިޖުތިމާޢީ ދަރިވަރުގެ ޒިންމާތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކަމެކެވެ. މި މައްސަލަ ހުށަހެޅުނު އިރު އަމަލުކުރަމުންދިޔަ ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤު ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު[10] ބަލާއިރު، ކުޑަކުދިންނަކީ، އިސްލާމްދީނާއި ގުޅިގެން ހެޔޮ އަޚްލާޤު، ދިވެހި ގައުމީ ރިވެތި ސަގާފަތާ ހުރި ގޮތުގައި ތަރުބިއްޔަތުކޮށް ކުރިއަށް ޖެހެނީ ބަލަހައްޓަން ޖެހޭ ކުދިންކަމުގައި މުޖުތަމަޢުގެ ކުރިއެރުމުގައި ކުރިއަށް ސަރުކާރާއި މުޖުތަމަޢާއި މައިންބަފައިންގެ ޒިންމާއެއްކަމަށް އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރެވިފައެވެ.

26. އެގޮތުން ދަރިފުޅުގެ އިޙްތިރާމްކުރުމަށް ނުވަތަ ސަޤާފީ ކޮޅުބޮޑުކުރުމަށް ނުވަތަ ދަރިފުޅުގެ މަސްލަހަތަށް ނުވަތަ އިޖްތިމާޢީ ތަރުބިއްޔަތަށް ތަޢުލީމީ ދަރިފުޅުގެ ނުވަތަ އަޚްލާޤީ ފުރުސަތުދިނުމަށް ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުން ކަށަވަރުކުރުމަށް، 18 އަހަރު ނުވާ ކުޑަކުއްޖަކާ ކަންކަން ނިންމުމުގައި އެންމެ އިސްކަމެއް ދޭންވާނީ، އެކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކުރުމަށެވެ.

27. އެގޮތުން ބަލާއިރު، ކުއްޖާގެ ޙަޟާނަތު ބަލަހައްޓާނެ ފަރާތެއް ކަނޑައެޅުމުގައި އަދި ކުއްޖާގެ ބަދަލުގައި އަޅަން ކުރެވޭ ހުކުމް އެންމެ އިސްކަމެއް ދޭންޖެހޭ ކުއްޖާގެ އެންމެ ފައިދާހުރި އެންމެ

---

[10] ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/91

މަސްލަހަތު ހުރި ގޮތެއްގެ މައްޗަށް ކަމަށް ޢާއިލާއާބެހޭ ޤާނޫނާއި ގަވާއިދުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާތީ، ކޯޓުތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަސްއަލަތަކުގައިވެސް ކޯޓުތަކުން ވެސް ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަނީ ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށެވެ. ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ބެލުމުގައި [illegible] [illegible] އެންމެ ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވެއެވެ.

28. ކުއްޖާގެ ބަލަދުވެރިއެއް އައްޔަނު ކުރުމުގައި ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް އެންމެ ރަނގަޅުގޮތް ކަނޑައަޅުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭނެ ކަންކަން ބަޔާންކޮށްދީފައިވަނީ ޤާނޫނުގެ 76 ވަނަ މާއްދާގައެވެ. އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވަނީ؛

(ހ) ކުއްޖާގެ އުމުރާއި ޖިންސް؛

(ށ) ކުއްޖާގެ ބަލަދުވެރިއަކަށް އައްޔަން ކުރަން ގަސްދު ކުރާފަރާތުގެ އުމުރާއި އަޚްލާޤާއި، އަދި ދީނާއި ކުއްޖާއާއި ދެމެދުގައި ގުޅުމުގެ [illegible] ގުޅުން.

(ނ) ކުއްޖާގެ ބަލަދުވެރިއަކަށް ހަވާލުކުރުމުން [illegible] ފަރާތަކީ ކުއްޖާގެ [illegible] އެއްވެސް [illegible] ކުރިން ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމުގައި ވާނަމަ [illegible] [illegible]؛

(ރ) ކުއްޖާއަކީ އެކުއްޖާގެ ކަންތައްތަކުގައި [illegible] [illegible] ގޮތް ނިންމުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ބަލަދުވެރިޔަކު [illegible] އިސްކަންދިނުން.

29. ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް އެންމެ ފައިދާހުރި ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ހާލަތްތަކުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ އާންމު މިންގަނޑެއް މިހާރު އަމަލުކުރަމުންދާ ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު[11]ގެ 8 ވަނަ މާއްދާގައިވެސް ބަޔާންކޮށްދީފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި އެމާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަކީ؛

(1) ކުއްޖާ [illegible] [illegible] ގޮތް؛

(2) ކުއްޖާގެ އަމިއްލަވަންތަކަން؛

---

[11] ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 – މިޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށައިފައިވަނީ 20 ފެބްރުއަރީ 2020 ގައެވެ.

(3) ކުއްޖާ އާއިލީ މާޙައުލުގައި ދިރިއުޅުމުގެ މުހިންމުކަމާއި އާއިލާގެ ގުޅުންތައް ކުއްޖާއާ ދެމެދު

އުނދަ ގޮތުން ދިރިއުޅުއްޖެމުގެ މުހިންމުކަން؛

(4) ކުއްޖާއަށް ލިބެންޖެހޭ އަޅާލުމާއި، ރައްކާތެރިކަމާއި، ސަލާމަތްތެރިކަން؛

(5) ފުރިހަމަ ސިއްޙަތުގައި ދިރިއުޅުމުގެ ޙައްޤު؛

(6) ކުއްޖާއަށް ލިބޭނޭ އުނގެނުމުގެ ޙައްޤު؛

(7) ކުއްޖާގެ އިޖްތިމާޢީ ނުވަތަ އެހެނިހެން ހާލަތު.

30. އެހެންކަމުން، ހުރިހާ ހާލަތެއްގައިވެސް ކުޑަކުދިންނާއި ގުޅޭ ކަންކަން ނިންމުމުގައި އެ ކުއްޖެއްގެ ހެޔޮކަން ރިޢާޔަތްކޮށް އެކުއްޖާއަށް އެންމެ މަސްލަހަތު ހުރިގޮތް ގޮތްތައް މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭކަން އެނގެއެވެ.

31. އެހެންނަމަވެސް މަސްލަހަތަކީ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އިންސާފުގެ ބޮޑު ކަންކަން ނިންމުމުގެ ނުކުތާ. ޤާނޫނީ ބަޔަކަށް ބުނެވިފައިވާ ގޮތުގައި މަސްލަހަތު ފެނިގެންދާނީ ކަމަކީ މަސްލަހަތާ ރައްކާތެރިވުމަށް ތިރީގެ ވެސްމެ. އެހެންކަމަކަށްވާނަމަ ސަރުކާރުން ގޮތް ކަނޑައަޅުއްވައި ޤާނޫނީ ތެދު ގޮތްކަން އަދާކުރުމަށް ބަލާކަށްވުރެ ނުވަ އެކަމަށް ރިޢާޔަތް ކަނޑައަޅުއްވާފައެވެ. ފަރިކާރުގެ ކަނޑައެޅުން ހުރިހާ ކާރިޔާގެ ބަލަހައްޓަނީ އެ މަސްލަހަތު ހުރި ނިޒާމަކަށްވާކަން އަކަށް ގޮތް ޤާނޫނީގޮތަށް ގޮތުގައި ވާގޮތަކާ މުސްތަޤްބަލުގައި ބަލާގޮތް ގޮތުން މަސްލަހަތު ރައްކާތެރިކުރެވޭ.

އިސްލާމް ޝަރީޢަތުން ހަމަތައް ދިމާއްސަކަތެއް ތަޢާރުޟް ކުރުން

32. ފިޤުހުއްޗާ ނަޒަރުން ޝަރީޢަތްތެރި ކުޅަދާނަ [އިސްލާމްޚާނަޢާ ފަރާތް]ގެ ފަރާތުން ހުކުމަކީ ދަރިފުޅަކު އެންމެން ލިބިފައިވާ 18 އަހަރު ނުވާ ބައްޕަ ކުއްޖަކު (ދަރިފުޅު ހުކުމުގެ ދިމާ 14 އަހަރު) ސަލާމަތީ އަދި ފުރިހަމަ ގެނެސްދޭ ބެލެނިވެރިއަކަށް ނުވާ ފާލަމުގެ ބޮޑުކަމުގެ ދަށުގައި ހުރުމުން އެ ކުއްޖާ އެންމެ ބަލާބަލައިގެން އަދި ހުކުމްކޮށް މައްސަލައިގެ ކަމަށްވާއިރު، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ޝަރީޢަތް ފައިސާގެ ކުރުމުގައި

ކުއްޖާއަށް ގޯނާއެއް ނިސްބަތްވާކަން އިސްތިޝްހާދުވީ ޙުކުމް ކޮށް [illegible]، ކުއްޖާއަށް އެންމެ މަޞްލަޙަތު ހުރި ގޮތަކީ އެއީ، ކަމަށް ބަލައިގަންނަކަން ދުރުކުރަން ވާސިލުވުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރާ ކަންކަމަށް ބަލައިގެން އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައެވެ.

33. މި މައްސަލައިގެ ހަޤީޤަތްތަކަށް ބަލާއިރު، މި ކުއްޖާ [illegible] [illegible] ބަލަހައްޓައިދިނުމުގެ [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ ބުނުމުގައި ކަމާބެހޭ މި މައްސަލާގެ [illegible] ނެތެވެ. [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް] ބުނާ އެނގޭ ކުއްޖާ ބަލަހައްޓައިދޭ [illegible] ކުއްޖާ [illegible] ކަމެވެ. ކުއްޖާ ބަލަހައްޓައިދިނުމުގެ [illegible] ނުވަތަ [illegible] ޖެހިފައި މި މައްސަލައިގެ [illegible] ނެތެވެ.

34. ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] ނަމަ [illegible] ކުއްޖާ [illegible] ބަލަހައްޓައިދިނުމުގެ [illegible] ހިމެނޭ [illegible] ކަމުގައި ވެއެވެ. [illegible] [illegible] ސިޔާދާ ކުއްޖާ [illegible] އާއިލީ [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] ސިޔާސީ [illegible] ބަލަހައްޓައިދިނުމުގެ ނެތެވެ. މީގެ ކުއްޖާ [illegible] ގޮތުން [illegible] އާއިލީ ގޯނާ [illegible] [illegible] ނެތް ކުއްޖާ ވެއެވެ.

35. މި މައްސަލައިގައި [illegible] ސިޔާދާ ކުއްޖާ މި ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅިފައިވާ އިޖުރާއާތާ އެއްގޮތަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައަކަށް ނުވާތީ، [illegible] ސިޔާދާ ކުއްޖާ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] އާއިލީ ކުއްޖާ [illegible] [illegible]، މި ކުއްޖާ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ގޯނާ ކަމަށް [illegible] މިގޮތުން [illegible] [illegible] ގޯނާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރެވިދާނެ ކަމެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ ގޯނާގައި ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވެއެވެ.

36. [illegible] ސިޔާދާ ކުއްޖާއާ އާއިލީ ގޯނާ އެއްވެސް [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible]، [illegible] ސިޔާދާ ކުއްޖާ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަލަހައްޓައިދިނުމުގެ

ނޫންކަމަށްވާއިރު، ފާދިއްޕޮޅު ނައިފަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 198/G2C/2018 ޤަޟިއްޔާގައި ކުއްޖާއަށް އިޖްތިމާޢީ ކަނޑައަޅާފައިވާ ހުކުމަކީ ސައްޙަ ހުކުމެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދީ ބާރުތަކުގައި އެއްވެސް އުސޫލެއް، ހަމައެކަނިވެސް، ޤާނޫނުންނާއި ދައުލަތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކުޑަކުދިން ދިނުމާއި ކުދިން ބެލެހެއްޓުމުގެ ޙައްޤާއި މުޅިމަޢީޝަތު އާއިލާއާއި ކަނޑައަޅާފައިވާ ނިންމުމެއް އެކަށީގެންވާ ކަމަށް ނުފެނެއެވެ.

37. އެހެންކަމުން، މިމައްސަލައިގައި ކުއްޖާ މަޞްލަޙަތަށް ބަލައި ކުއްޖާ އިލްތިމާސްކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ އާއިލާއަށް ޤާނޫނާއި ގަވާއިދާއި އަދި ކުޑަކުދިން ބެލެހެއްޓުން ހަރަދުކުރުމާ ކުރިމަތިވާ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ހަމަތަކާއި ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތަށް އެންމެ ރަނގަޅު ނިންމުމެއްކަމަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

މައްސަލަ ނިންމަން ފެންނަނީ:

38. އަޙްމަދު ސިރާޖުއަށް [ކުއްޖާގެ ނަން]އާ ސަރުކާރުގެ އެއްވެސް ގޮތަކުން ހުރި ވަކިކޮށް ނުވާތީއާއި، އަދި މި ކުއްޖާ އަޙްމަދު ސިރާޖުގެ ބަލަހައްޓާ ދަރިފުޅު ކަމުގައިވާތީ، ކަމަށް ދަރިފުޅު އެއްވެސް އިދާރާއަކުން ނުވަތަ ކޯޓަކުން ދެކުނަގެންނެވި ނޫންކަމަށްވީމާ، އެޅުވިއިން ކުޑަކުދިން އާއިލާއިން ދުރު އެހެން ފަރާތަކާ ބަރޯސާވެގެން ހައްދަވާތަކުގައި ކުޑަކުދިންނާއި އަދި މުޅިމަޢީޝަތުގެ ބަލަހައްޓާ ބައިވެރިއެއް ބަލަހައްޓާ ގޮތަކަށް ނުވާނަމަ، ނުބަލަހައްޓާ އެކަމާ ނަފަޤާއެއް ނުދިނުމާއި ކަމަކާމެދު ކަނޑައެޅުމާއި، މި ކުއްޖާއަށް އަދި އުމުރުން 18 އަހަރުނުވާ ކުޑަކުއްޖެއްކަމުގައި، އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގައި މިވާ، ފާދިއްޕޮޅު ނައިފަރު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 198/G2C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމުގައި އަޙްމަދު ސިރާޖުގެ ބަރުދަށް ދަރިއަށް ހުކުމްކޮށް ނުވަތަ ކުއްޖާގެ މަންމައަށް ދިނުމަށް ކުއްޖާއަށް އިޖްތިމާޢީ ރިޢާޔަތް ބޭނުންކުރުން، [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]ގެ ދަރިވަރު [ކުއްޖާގެ ނަން]އާއި މަށް [އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް]އާ ބަލަހައްޓާ ކުރުމަށް އަޙްމަދު ސިރާޖަށް އަންގާ ހުކުމްކުރަމެވެ.

ހުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބުނެވުނު ސަބަބުތަކަށް އެ ފަދައިން ހުކުމުން [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 198/G2C/2018 ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމުގައި އަޙްމަދު [illegible] ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމް ކުރީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

އިސްފަނޑިޔާރު ހާތިފް ހިލްމީ

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ހުސައިން ޒަކަރިއްޔާ

(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ހަމީދު